

ERI KLAS: vara on mind maha matta!

Maestro Eri Klas on aktiivses elus tagasi, liigub kultuurisündmustel ja teeb hoolega trenni, et peagi taas orkestri ees seista.

Tallinnas Politseipargis armastab Eri Klas istuda ühel kindlal pingil, kust avaneb vaade tema kunagisele kodumajale Gonsiori tänaval, ning ka tema vana kool Raua tänaval pole sealt kaugel. Lapsevankriga noor naine teeb Eri Klasile meelsasti ruumi, istugu dirigent pealegi oma pingil. Ta ütleb lahkelt, et on isegi meeldiv, kui saab sellisele inimesele pisiteene osutada.

Vestluse jooksul ütlevad pingist möödujad tihti Eri Klasile valju häälega tere – isiklikult küll ei tunne, aga ei saa ju nii tuttavast inimesest lihtsalt mööda minna.

Eri Klas tunneb sellest rõõmu, saagin ja laste kisa mänguväljakul meeldivad talle. Ta meenutab oma vana kodu poole vaadates riuklikult, kuidas väikese poisina pidi klaverimängu saatel magama jääma ning ei salli klaverit ega muusikat sellest ajast silmaotsaski!

Teid on viimasel ajal sageli avalikkuses näha, olete käinud kontsertidel, spordivõistlustel, teatris, ooperis. Kas Eri Klas on tagasi?

Kukkusin tõesti veebruaris Tallinn Arenal ja mind viidi kiirabiga haiglasse. Kui nime küsiti ja ütlesin, kes ma olen, siis arvasin, et teen nalja. Et kas tõesti Eri Klas? Eestlastest haiglatöötajad tundsid mu siiski ära ja ütlesid, et jah, see on Eri Klas. Eestis ma ei vaja nimekaarti.

Kukkumise tagajärjel olin kolm kuud mängust väljas. Aga olen endaga kõvasti tööd teinud ja nüüd juba liigun. Ma ei saanud pärast kukkumist isegi kirjutada, aga nüüd kirjutatan vabalt.

Kas te tunnetate, et nii mõnedki meist elavad oma elu viimast viiendikku?

Minu koha pealt te võite siin küll eksida. Minu poole pöörduti valitsuse ringkondadest ja anti teada, et mulle on reserveeritud koht Metsakalmistul. Ütlesin, et esiteks on veel natuke vara, ja teiseks mina sinna kuulsuste künkale ei lähe. Minu ema ja teised lähedased on maetud Rahumäele. Üldse maetakse mind maamulda ilma puhkpillimuusika ja pärgadeta. Nagu ma ütlesin, lapsest saadik ei või ma

muusikat sallida! Ainsana meeldivad mulle Gustav Mahler ja Alfred Schnittke.

Aga tööpoolest, vara on mind maha matta!

Kui palju jõuate kaasa lüüa peagi algaval Birgitta festivalil?

Käisin isiklikult kohal teisi-päeval Pirital, kui hakati telki üles panema, ma ju vastutan selle eest. Ka kava panin mina kokku, ise pidin juhatama "Orkestriproovi", kuid siis tuli enda asemele ikkagi teine dirigent leida. See mees on Milano konservatooriumi professor Simone Fermanni, kes on Giuseppe Verdi tütre lapselapselaps. Nii et Verdi juhatab "Orkestriproovi", mille idee autor on Fellini ja lavastab Georgi Isaakjan Moskva Natalia Satsi nimelisest muusikateatrist.

Festivali kavas on fantastilised asjad. "Aidas" on suurepärase koosseis, juhatab Erki Pehk. Lõpuetendus "Passion of Broadway" teeb kaasa maailmakuulus laulja Barbara Hendricks. Ma helistasin talle ja küsisin, kas ta saab tulla ning ta vastas: jah, kui sina kutsud, siis ma tulen!

Muusikamaailmas pole teid unustatud.

Muidugi mitte. On ringkond inimesi, kellega vastastikku austame üksteist ja suhtlus toimub hoopis teisel moel. Kuulus Soome ooperilaulja Matti Salminen tuli mu juubelile rõõmuga laulma ilma igasuguse rahata.

Meil kõigil on oma hind, ka minul, aga alati ei ole see rahas mõõdetav. Kui te teaks, kui palju ma olen tasuta juhatanud, tasuta esinenud! Ma olen kuulnud, kui-

das muusikud kauplevad laulupeo kontoris summat, mille eest nad on nõus esinema. Mina ei saa sellest aru, kuigi olen käinud laulupeol trummi mängimas, puhkpilli mängimas, isegi üldjuht olnud. Aga laulupidu on ju selline asi, selline teema... Mulle on see heategevus, ja heategevuse eest raha ei võeta.

Te olete tundnud inimeste aitamisest rõõmu?

Ma ei ole usklik, aga tunnen, et saan oma pattudest vabaks, kui kedagi aitan. Minu kirik on minu sees ja ma elan selle järgi.

Meil oli peres vanavanematel abiline, tädi Juuli Hiiuamaal, kes kasvatas üles ka minu ema, minu ja aitas kasvatada mu enda lapsi. Kui ta suri ja me ta maha matsime, sain kirja ühelt vanalt mehelt, Jaan Hermanilt, kellega Juuli oli sõja ajal abiellunud, kuid koos nad ei elanud. Nüüd see Jaan kirjutas mulle, et ta on invaliid ja lamab üksildasena Iru vanadekodus. Me läksime teda koos tütar Dianaga vaatama, ja seal lamas nii kõhn mees nagu luukere.

Ta ütles, et on korjanud natuke raha oma matusteks ja palus, et kui ta sureb, siis Juuli nimel me matakse ta maha, sest kes teine seda teeb. Kui ta suri, siis pakuti riigi toetust nagu vallasandile. Ma ütlesin, et unustage see riik!

gi raha, mina matan selle mehe. Tellisin pärja, tellisin orkestri. Küsiti, keda ma matan. Ja ma pidin ütleva, et ei tea, see on mulle täiesti võõras inimene.

Te tulite tänagi meie kohtumisele kalmistult. See on teile oluline koht, te ei karda seda ega hoia sellest eemale?

Ma pean lähedaste mälestust kalliks, aga ma armastan elu. Esimene koht, kuhu lasksin end viia, kui sain jälle liikuda, oli Rahumäe kalmistu. Olen kõik oma kontsertidel saanud lilled sinna viinud.

Ma ütlen nüüd midagi, mis teile ehk ei meeldi: ma ei salli lillilõhna. See tuletab mulle meelde surnuaeda. Lilled roiskuvad, nagu inimene roiskub, ja sellepärast viin ma need surnuaeda surnute juurde. Kodus on mul kunstlilled või mingid muud dekoratiivelemendid. Ma ei taha näha inimese surma ega lillede surma, ma tahan elavat!

Teie elu tundub olevat nagu suur ookean, kus on avarust ja üllatusi.

Ma olen kehv ujuja, aga elumere tormidest olen läbi ujunud tänu sellele väikesele taktikepile, mis on aidanud mul püsida ja mille abil olen saanud suurtest lainetest läbi sõita.

Minu toas voodi kõrval on mu isa ja ema pulmapilt. Ja siis on väike pilt, kus ema hoiab mind süles ja minu all on pisike pisipott. Mu esimene teos "Opus One" läks sinna.

Aga sealsamas seinal on ka pilt, kus me oleme Pärnu rannas kõrkjate vahel ja minu ümbert hoiab kinni David Oistrahh ning sealsamas minu kõrval lamab tema poeg Igor, taga on mu ema Anna Klas ja Bruno Lukk, kuulus tšellomängija Daniil Shafran oma abikaasaga. Mäletan, kuidas ütlesin Oistrahhile, et ma ei salli viiulimängu, eriti kui kuulatan, kuidas tema mängib! Mis ma kriibin sellest!

Nii on see minu elu olnud, seal on palju sügavikke ja laineid, kohtumisi ja lausa anekdootlikke juhtumeid.

Taktikepp võib küll vahel torcida, aga sellega olen ma sõudnud läbi elumere.

Mida arst selle kohta ütleb, et te nii aktiivselt ringi liigute?

Mulle on kõige halvem ärritus. Positiivsetest elamustest ja rahva seas olemisest saan energiat. Mul on olnud kaks insulti, mikroinsulte terve hulk, aga mu organism on hämmastavalt taastunud. Ma tahan elada! Ärkan hommikul üles, hakkan kohe helistama, mõtlen, mida teha, sest ma tahan tegutseda, ma ei saa muudu.

Järgmisel aastal ma kindlasti juhatan ise Saaremaa Ooperipäevadel Estonian Dream Big Bandi ja Birgitta festivalil samuti. Ma võimlen iga päev, et see teoks saaks.

Kust see visadus tuleb?

Ma ei kaota lootust. Minu eeskujud on kõik tugeva tahtejõuga inimesed ja mul endal on tugev tahtejõud, ilma selleta ei saavuta midagi. Olen juhatanud Berliini Filharmoonikuid, kui Karajan istub saalis! Ma olen juhatanud Müncheni Filharmoonikuid, kui Sergiu Celibidache istub saalis. Ma olen kõik kohtud läbi käinud. Olen olnud pisike huligaan, kes kunagi koolipoisina hobusega kooli sõitis ja trepist üles ka proovis saada. Olen ikka olnud ettevõtlik.

Kord tuldi Estonias minu juurde ja kurdeti, et kõike muud pillide jaoks saab, aga jõhve ei saa kuskilt! Peab olema valge hobuse saba. Mõtlesin esialgu, et kust mina neid jõhve saan, aga siis tuli meelde, et kui Hiiumaal Köpu otsa sõidan, siis seal on üks valge hobune. Sõitsin otse selle maja juurde. "Tere, kas see on teie hobune?" Nii-öelda ilma uvertüürita hakkas kohe sümfoonia peale. Edasi läks nii: "Mis teil vaja

on?" – "Mul oleks vaja seda hobuse saba." – "Kas koos kondiga või?" – "Ei, konti pole vaja! Estonia teatril on vaja hobusesabajõhve!" Mees võttis käärid ja lõi kas hobuse saba maha!

Tänasin teda ning ütlesin, et toogu see hobune, kelle nimi oli Juku, Estoniasse! Kogu Estonia teater tõuseb püsti ja aplodeerib!

Maailm on teie ees lahti. Miks te olete Eestisse jäänud?

Ma olen olnud peadirigent seitsmes riigis, ma räägin kümnet keelt, olen üsna hea suhtleja. Selline on mu pagas. Aga minu kodumaa on Eesti. Ma olen sündinud siin, minu juured on siin. Koolis käies olid mul viied kolmes aines: laulmine, joonistamine ja eesti keel.

Pärast Birgitta festivali jõuan kindlasti ka Hiiumaale. Tahan rääkida Tüüriga, Sibulaga, küla-meestega. See on see, mis mind tõmbab. Mu lemmiktoit on kuivatatud lest ja muud sellised lihtsad Eesti asjad.

Milline puu teile kasvama panna?

Tamm.

Milline tänavu külastatud üritustest kõige enam on hinge läinud?

Saaremaa Ooperipäevadel olid La Scala solistid, seal juhatas ka Mihhail Gerts, kes on minu õpilane, kellele ma kunagi kinkisin kõik oma taskuparituurid. Jumal, kuidas ta juhatas! See oli meeliülendav! Aga kui Estonian Big Band mängima hakkas, ei suutnud ma end pidada ning läksin lava äärde seisma ja juhutama.

TRÜKIMEEDIA

Maaleht

Nr.: 30.07.2015

Tiraaž: 43100

Lisaks lihtsatele Eesti asjadele meeldivad teile ka erilised asjad?

Jah, ühel oma hiljutisel sünnipäeval mõtlesin, et tahaks midagi erilist, ja otsustasime Arieliga sõita Pariisi. Eiffeli tornis on väike rõdu, tellisin seal laua. Istusime ja jõime šampanjat ning sõime *foie gras'd*. Siis ütles Ariel, et tema tahab ka oma sünnipäeva Pariisis tähistada ja et oleks samuti mõni kuulus koht.

Panin laua kinni Maximi restoranis ja sõitsime Pariisi. Seal olid sel ajal rahutused, kesklinn

oli täiesti tühi. Maximis polnud peale meie kedagi, viis kelnerit tiirutas meie ümber. Nurgas mängis üks kehv klaverimängija täiesti valesti masurkat. Seal me siis olime! Üksi! Ja see oli ilus elamus!

Aga sealt läksime Helsingisse, kus Ariel kukkus ja murdis mõlemad jalaluud. Mina kukkusin paari nädala pärast Tallinn Arenal tänuüritusel, kui toetusin seinale, mis tegelikult oli tume kardin. Kukkusin peaga vastu kivipõrandat. Pärast seda oli mul mälukaotus, rääkida ei saanud, käsi ei liikunud – aga vaadake, see on tagasi tulnud! Sel nädalal hakkame terapeudiga mu jalgodega tööle.

Kui palju tähelepanu te praegu rahvalt saate?

Ma ei saa rahu, ma ei püsi paigal. Olin õudselt rahutu laps! Ja rahvale meeldib see elavus, nad tulevad juurde, tervitavad. Ma käisin Vösul kontserdil, lavale tuli Sirje Puura ja hakkas laulma "Smile'i" inglise keeles. Ja mina, ma pidin lihtsalt ütleva talle, et ta mikrofoni mulle annaks! Autojuht kiskus sabast tagasi, et kus sa lähed, aga poole laulu pealt hakkasin laulma mikrofoni "naer hinges muret paitab, naer murtud südant aitab...". Päris lõppu ei jõudnud, hakkasin nutma. Rahvas tõusis püsti, plaksutas, lilli toodi. Ma olen spontaanne. Ja mul on palju fantaasiat. Mõte liigub, ka rääkides otsin viise, kuidas kas või lauset saaks teisiti öelda.

Teie ja alkohol?

Olen tarbinud mõõdukalt. Pärast kontserte on adrenaliin ülal, see kestab tükk aega. Siis mul on tavaks olnud juua ikka paar pudelit õlut, et lõõgastuda. Vahel banketidel pärast kontserte olen ka sellega hoogu läinud.

Kuidas te end täna tunnete?

Mu kodus on seintel pildid mu perest, mu lastest, lapselastest. Neid on palju. Ja mina tunnen, et olen üks õnnelik inimene. Teie aga olete mu elust kuulates saanud vähemalt filmistsenaariumi alguse.

**BIANCA MIKOVITŠ
JÜRI AARMA**

**Ja siis on väike pilt, kus ema hoiab
mind süles ja minu all on pisike pissipott.
Minu esimene teos "Opus One"
läks sinna.**

Tallinnas Poltseipargis armastab Eri Klas istuda ühel kindlal pingil, kust avaneb vaade kogu tema lapsepõlvele.

LEGEND SÜNNIB KÄIGU PEALT

Kaks nalja Eri Klasist

■ Eri Klas alustas oma muusikukarjääri trummarina. Kord oli tal üks trummipulk kadunud, otsib-otsib, kuid ei leia. Lõpuks tõstab ühe pulga taeva poole ja hüüab: "Jumal! Täna sind, et juhataksid mulle kätte tulevase eriala!"

■ Üitab Eri Klas taevaste värvate taga. Peetrus tuleb uurima, kes seal käib: "Sina siin! Sa ei peaks üldse siin olema praegu!" Eri Klas vastab õlgu kehitades: "Ega ma ise tahtnudki tulla, aga kriitikud tõstsid mu taevani!"

Saaremaa Ooperipäevadel sattus Eri Klas kokku ka peaminister Taavi Rõivasega ega suutnud end lavastki kaugele hoida. Riigikogulane Imre Sooäär pani neist hetkedest rea pilte üles oma Facebooki-kontole ning tuhat inimest vajutas nende juures "meeldib" nuppu. "Lisaks hellistati väga palju ja sooviti Eri Klasile tervist ja head paranemist. Positiivne tähelepanu oli tohutu," rääkis Sooäär.